

BRATISLAVA

**MÚZEUM
MESTA MUSEUM
BRATISLAVY CITY
BRATISLAVA**

**MÚZEUM
DEJÍN MESTA
MUSEUM OF THE
CITY HISTORY**

**STARÁ
RADNICA**

STARÁ RADNICA

Autor textov: © PhDr. Štefan Holčík, CSc.

Jazyková redakcia: PhDr. Elena Kurincová, PhDr. Zora Valentová

Technická redakcia: PhDr. Beáta Husová

Grafická úprava: Mgr. art. Maroš Schmidt

Fotografie: Ludmila Mišurová, Štefan Holčík

Tlač: Linwe/KRAFT, s. r. o.

Vydalo: Múzeum mesta Bratislavy, 2015

ISBN: 978-80-89636-08-2

Objekt Starej radnice vznikol v polovici 14. storočia ako dom významného meštana Jakuba, ktorý bol mestským richtárom († 1374). Dal si ho postaviť na pozemku medzi dvoma trhoviskami. Západne od jeho domu ležalo rozsiahle skoro pravidelné priestranstvo určené na veľké trhy (Hlavné námestie). Východne od domu bolo situované menšie trhovisko, kde sa pôvodne predávalo len mäso. Domy postavené okolo veľkého trhoviska boli k priestranstvu obrátené len úzkymi fasádami (asi 10 m širokými). Za nimi bývali pomerne dlhé prízemné či jednoposchodové obytné a hospodárske budovy, postavené pozdĺž úzkeho a dlhého dvora.

Na čele niektorých meštianskych domov boli postavené kamenné vežovité objekty. Veže slúžili predovšetkým ako pevné a bezpečné sklady vzácného tovaru. Odolávali aj pomerne častým požiarom blízkych nízkych budov a striech. Súčasne mohli byť aj útočiskami majiteľa, jeho rodiny a čelade v prípade napadnutia mesta nepriateľom či v prípade ozbrojených konfliktov medzi susedmi.

Dom richtára Jakuba mal päťpodlažnú vežu pravdepodobne prekrytú terasou a zavŕšenú cimburím. Dlhý dom za vežou mal na poschodí reprezentačné priestory za prepychovou fasádou ozdobenou rovnako, ako bola fasáda veže. Severná stena domu, obrátená do dnešnej Kostolnej ulice, bola zavŕšená cimburím. Jakubovi potomkovia a dediči objekt nepoužívali. Už v prvej tretine 15. storočia sa stal

radnicou. V roku 1422, keď bol richtárom Hans Pauer, vybudovali nad starším priechodom, južne od pôvodného Jakobovho dvorca, rokovaciu sieň volených zástupcov občanov mesta. Neskôr k areálu pripojili meštiansky dom na južnej strane (Ungerlov dom).

V roku 1867 predal gróf Apponyi mestu svoj rozsiahly barokový palácový dom priamo susediaci s radnicou. Do Apponyiho domu presťahovali kancelárie mešťanostu a celého magistrátu. Veľkú sieň na prvom poschodí zariaďovali ako zasadaciu sieň mestskej rady. Tým sa uvoľnili historické priestory radnice, ktoré dostalo k dispozícii mestské múzeum založené v roku 1868. Objekt Starej radnice prešiel od svojho vzniku v 14. storočí mnohými prestavbami a úpravami. Už v roku 1440 bol natoľko poškodený strelami

z hradných kanónov, že vznikol projekt na jeho generálnu prestavbu v gotickom slohu. Projekt, ktorý sa nerealizoval (bol finančne príliš nákladný), sa zachoval v archíve viedskej stavebnej huty pri Dóme svätého Štefana. V tom čase radnicu opravili menej nákladne. Zaklenuli pôvodne nekrytý priechod medzi vežou a budovou na juh od nej.

sa vzťahujú na magnátov blízkych panovníkovi. Svorník najbližší k východu na nádvorie nesie znak arcibiskupa Dionýza, ktorý novorodeného kráľa korunoval. Na poschodí nad svorníkom bol situovaný oltár domácej kaplnky

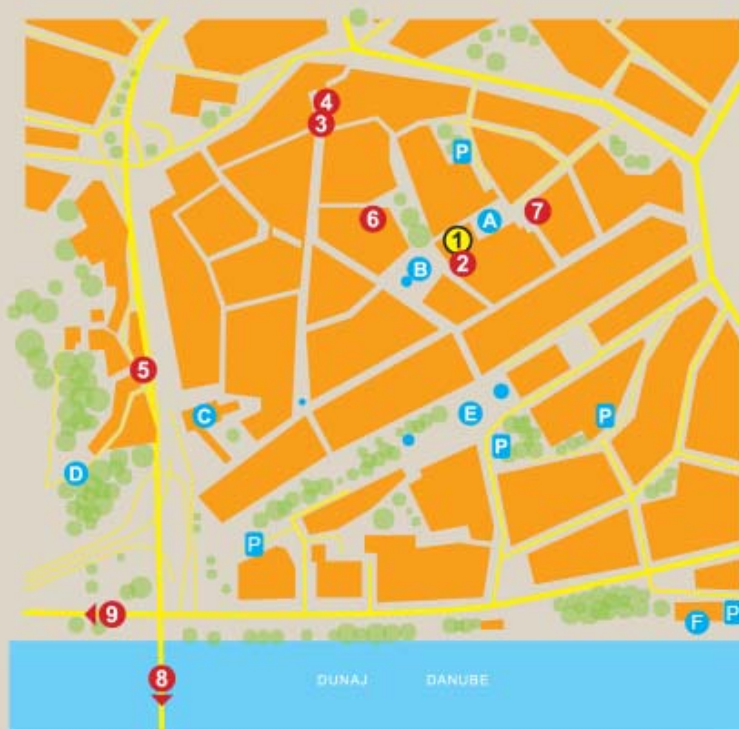
sú preklenuté murovanými klenbami zo 16. storočia, iné sú prekryté drevenými povalami. Prístup do veže je možný moderným špirálovým schodiskom z krytej chodby za obnoveným oltárnym výklenkom gotickej kaplnky. Z ochodze na veži možno vidieť celé historické jadro mesta, ako ho videli v minulosti mestskí vežoví strážnici (Turmwächter).

sever a na západ. Severné z nich bolo najneskôr od konca 16. storočia zamurované, západné je od vzniku stavby stále používané. Okná sa pôvodne zatvárali z vnútornej strany drevenými okenicami, ktoré bývali zaistené drevenými závorami. Na severnom okne sa zachovali železné závesy drevených okeníc. Zasklenie celej plochy okien možno len ťažko predpokladať. Na okeniciach mohli byť menšie plochy vyplnené sklenenými terčikmi. Miestnosť bývala prekrytá plochým dreveným plafónom vo výške terajšej klenby. Klenbu postavili až v roku 1547. Plytké vybranie v juhovýchodnom kúte miestnosti naznačuje, že tam stálo drevené schodisko do vyšších podlaží. Po postavení kaplnky vedľa veže zriadili v stene šikmý otvor, aby sa odtiaľ dal sledovať priebeh omše.

Spoločenský i súkromný život obyvateľov mesta na konci 19. a na začiatku 20. storočia reprezentujú predmety v nasledujúcich priestoroch. Bohatý bol spolkový život meštianskej vrstvy (strelecký a cyklistický spolok). Významné boli aktivity arcikňažnej Izabely, ktorá založila ženský spolok zameraný na tvorbu odevov s výšivkami z domáceho prostredia a zamestnávala množstvo doma pracujúcich vyšívачiek. Pred prvou svetovou vojnou, ale aj po nej vyvíjal činnosť spolok Schlaraffia, hudobné

- A PRIMACIÁLNE NÁMESTIE** PRIMATE'S SQUARE
- B HLAVNÉ NÁMESTIE** MAIN SQUARE
- C DÓM SV. MARTINA** ST. MARTIN'S DOME
- D CESTA NA HRAD** THE WAY TO THE CASTLE
- E HVIEZDOSLAVOVO NÁMESTIE** HVIEZDOSLAV'S SQUARE
- F OSOBNÝ PRÍSTAV** PASSENGER'S PORT
- CESTA** ROAD
- BUDOVA** BUILDING
- P PARKOVIŠKO** PARKING
- ZELEŇ** TREES
- FONTÁNA** FOUNTAIN

- 1 STARÁ RADNICA, MÚZEUM DEJÍN MESTA, PRIMACIÁLNE NÁM.3, BRATISLAVA**
OLD TOWN HALL, MUSEUM OF THE CITY HISTORY, PRIMACIÁLNE NÁMESTIE 3, BRATISLAVA
- 2 APPONYIHO PALÁC, MÚZEÁ VINOHRADNÍCTVA A HISTORICKÝCH INTRIÉROV, RADNIČNÁ 1, BRATISLAVA**
APPONYI HOUSE, MUSEUM OF VITICULTURE AND PERIOD ROOMS MUSEUM, RADNIČNÁ 1, BRATISLAVA
- 3 MICHALSKÁ VEŽA, MÚZEUM ZBRANÍ, MICHALSKÁ ULICA 22, BRATISLAVA**
MICHAEL'S TOWER, MUSEUM OF ARMS, MICHALSKÁ ULICA 22, BRATISLAVA
- 4 LEKÁREŇ U ČERVENÉHO RAKA, MÚZEUM FARMÁCIE, MICHALSKÁ ULICA 26, BRATISLAVA**
PHARMACY AT THE RED CRAYFISH, MUSEUM OF PHARMACY, MICHALSKÁ ULICA 26, BRATISLAVA
- 5 DOM U DOBRÉHO PASTIERA, MÚZEUM HODÍN, ŽIDOVSKÁ ULICA 1, BRATISLAVA**
HOUSE AT THE GOOD SHEPHERD, MUSEUM OF CLOCKS, ŽIDOVSKÁ ULICA 1, BRATISLAVA
- 6 MÚZEUM ARTHURA FLEISCHMANN, BIELA ULICA 6, BRATISLAVA**
ARTHUR FLEISCHMANN MUSEUM, BIELA ULICA 6, BRATISLAVA
- 7 MÚZEUM JOHANNA NEPOMUKA HUMMELA, KLOBUČNÍCKA ULICA 2, BRATISLAVA**
JOHANN NEPOMUK HUMMEL MUSEUM, KLOBUČNÍCKA ULICA 2, BRATISLAVA
- 8 ANTICKÁ GERULATA RUSOVCE, NÁRODNÁ KULTÚRNA PAMIATKA, GERULÁTSKÁ 69, RUSOVCE**
ANCIENT GERULATA RUSOVCE, NATIONAL CULTURAL MONUMENT, GERULÁTSKA ULICA 69, RUSOVCE
- 9 HRAD DEVÍN, NÁRODNÁ KULTÚRNA PAMIATKA, MURÁNSKA ULICA, DEVÍN**
CASTLE DEVÍN, NATIONAL CULTURAL MONUMENT, MURÁNSKA ULICA, DEVÍN

